

RESHAT T. NEPRAVISHTA

BIBLIOTEKA

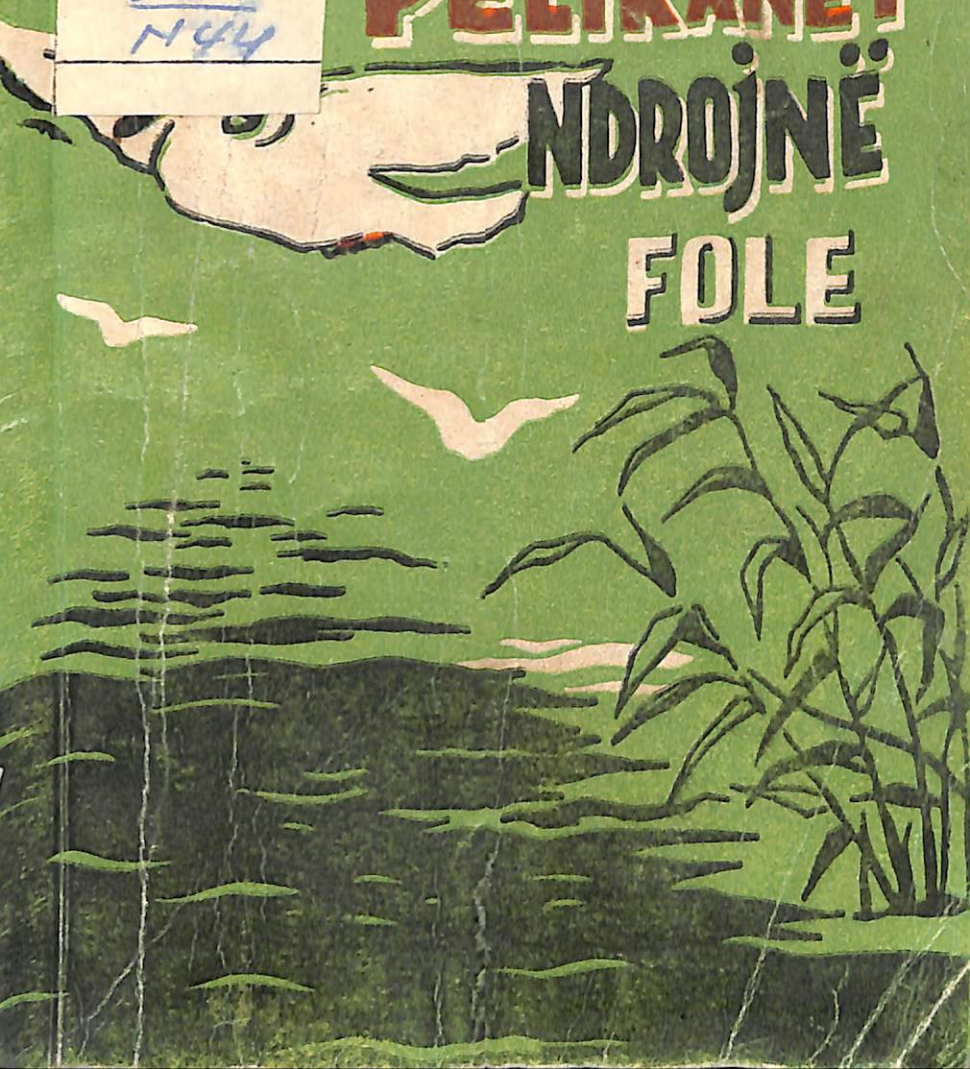
854-31

1144

PELIKANËT

NDROJNË

FOLE

RESHAT T. NEPRAVISHTA

IBLIOTEKA E SHTETIT
TIRANE

56

~~32474~~

PELIKANËT NDROJNË FOLE

(Roman)

N. SH. BOTIMEVE «NAIM FRASHËRI»
TIRANË, 1962

RESHAT T. NEBRAVISHTA

RESHAT T. NEBRAVISHTA

RESHAT T. NEBRAVISHTA

~~RESHAT T. NEBRAVISHTA~~

22

NDROJNË FOLE PELIKANËT

(Roman)

Redaktor: Moisi Zaloshnja
Korektor letrar: Ali Hashorva
Redaktor teknik: Adem Lita
Kopertina: Dolli Gjinali

Tirazhi: 3000

Format 70x100/32

Stash: 220455

Shtyp. N.I.Sh. Shtypshkronjave «MIHAL DURI» — Tiranë

N. SH. BOTIMEVE «MIHAL DURI»

TIRANË 1988

... nën sheshin e shtetit, me njëri me tjetri në 1917
 ... nën sheshin e shtetit me njëri me tjetri në 1917
 ... nën sheshin e shtetit me njëri me tjetri në 1917

PJESA E PARË

... nën sheshin e shtetit me njëri me tjetri në 1917
 ... nën sheshin e shtetit me njëri me tjetri në 1917
 ... nën sheshin e shtetit me njëri me tjetri në 1917

Atë mëngjes rrezet e diellit ndrisnin plot buku-
 ri. Një tufë me viqes çante ajrin e pastër; fluturon-
 te me shpejtësi, lëshohet me vrik sa s'puqte me ga-
 titë, loste e zbavitet dhe pastaj qëndronte te rrapi i
 Shahinajve. Zogjtë cicëronin, shpupurisin, pendët,
 gufoseshin dhe ngroheshin, si të kishin rënë në
 gjumë.

Jashar Shahini, u kënaq duke i parë dhe, vetëm
 kur ata, të trembur nga një qifte, fluturuan në ha-
 pësirat e kaltra, u ngrit e doli nga oborri. Ngadale
 e i qetë shkoi te sheshi i festës, e toku me disa pleq
 dhe u ul këmbëkryq në harin që kish nisur të tha-
 hej. Një vërsnik i tij i dha kutinë dhe ai mori të
 mbushte çibukun.

Të sheshi që mbledhur gjithë fshatit, Dielli që
 ngjitur katër-pesë hostene mbi kodrat kur ardh
 kryetari i keshillit, Riza Drënja. Ai u përshëndet me
 disa burra dhe i drejtua për te pleqtë, që t'binë
 vënd në krye.

Pas Riza it, erdhi e bija, Selvija. Vajza kish ve-
 shur një fustan bojë kërmezi, pat ngjeshur përpara
 një futë të punuar në tezgjah dhe mbante nën sqe-
 tull diçka të mbështellë në letër. Ajo hyri midis sho-

qeve, që ishin veshur me petka të reja edhe ato, e u qafua me Minirenë, të mbesën e Jasharit.

Në shesh kishte gjallëri të madhe: biseda, të qeshura e ç'nuk të zinte veshi. Aty nga ora dhjetë shumë burra sollën disa krahë me dru dhe përgatitën vëndin e pjekjes së peshkut. Çdo gjë u bë gati. Tani prisnin kush do të delte i pari.

Midis zhurmës, përtej te skela e Pendëkuqit, u dëgjua një gërnëtë, pastaj defi. Kjo donte të thosh se një nga peshkatarët kish sjellë gjahun e tij. Kur u dha sihariqi që do të kish festë, të gjithëve sa ishin mbledhur iu çeli fytyra. Gërneta buçiti përsëri, po akoma s'pat vajtur ora që të dorëzohej peshqeshi.

Të gjithë ishin bërë kureshtarë. Donin që vëndin e nderit ta zinte ndonjë i afërt i tij.

Selvija që edhe e gëzuar edhe e trënditur. Për gjak kish dalë djali i zemrës së saj, Hekurani, ndaj donte që ai t'ua kalonte të tjerëve.

Nekija, e ëma e Hekuranit dhe Jashari, gjyshi i tij, luteshin që biri i tyre të dilte fitonjës, se do të mbanin në gojë për mirë.

Me njerëzit, në festë, sikur merrte pjesë edhe natyra. Një tufë me pullumba fluturonin si të ndjekur nga sqyfteri, zhdukeshin në horizont, ngjiteshin përpjetë, lëshoheshin me vërtik mbi kokë të njerëzve dhe kalonin mbi kashtoren; pastaj delnin në Tërbuf dhe përsëri ktheheshin. Një herë, tufa, duke fluturuar ulët sipër presjes, në hurdhjet e fshehta, u tremb nga një njeri që doli si papritur.

Ky ish Hekuran Shahini, i cili, me të lindur dielli, i pat hipur barkës. Në hurdhën e parë pat zënë një peshk, po ky s'ja kishte mbushur synë. Në hurdhën e dytë nuk shtiri, së atjë peshqit ishin të vegjël. Voziti dhe shikoi në prifën që kish caktuar që më parë. Vëndi që i freskët, i rrethuar nga penia.

Dielli nuk e zinte as atëhere kur arrinte kupën e qiellit. Para djalit shkuan mjaft kafshë uji; më në fund i tërhoqi vëmëndjen një peshk që rrëshqiti i tronditur. Pas tij shkuan vetëtimthi dhe dy të tjerë.

Djali e kuptoi se po lëviznin llovushkat, caktoi edhe një herë shënjen përpara dhe u gatit për sulm. Nuk shkoi shumë dhe pa një peshk që çante ujin i trëmbur. Më në fund, nga shtegu doli me zhurmë peshku i madh. Sa arriti në pikën e caktuar, Hekurani vërviti fushqanën, pastaj ngau lundrën dhe kapi gjahun. Si e ngriti dhe e hodhi në strepën e mezit të varkës, e la sa u qetësua, pastaj e mati, i pa fletët, bishtin dhe u kënaq, se pat zënë gjah të madh e të lashtë.

Voziti dhe pas pak arriti të skela e Pëndëkuqit. Atje e pritën me gërnëtë, dhe kur panë atë alamet peshku që kish kapur, sazet ja morën tri herë me radhë.

Në kohën kur dielli që ngritur në kupën e qiellit, peshkun e stolisën me lëpushka e gjineshtra. Hekurani, duke mbajtur gjahun në dorë, bëri për të sheshi:

Midis turmës doli plaku i festës. Djali iu drejtua me hap të shpejtë, i puthi dorën dhe i dha peshkun. Plaku e puthi në ballë, pa gjahun dhe tha:

— Të më rrosh, djalë, zoti të bëftë si të dashtë zemra! Ti sot gëzove fshatin, ke zënë peshk që unë në jetën time rrallë e kam parë. — Hekurani buzëqeshi, kurse përtej, Jashari, përdrodhi mustaqet. Plaku i festës e uli pakëz zënë e i tha Hekuranit në vesh: — «Peshkun do t'ja jap cucës më të bukur». — Shkoi serbes te vajzat, që ishin vënë si në radhë dhe, kur u kthye, qëndroi përpara Selvijes.

— Merre, çupëz, pastroje, laje dhe na e piq për meze. Paç dorën e mbarë.

Vajza i puthi dorën, mori peshkun, hoqi nga sjetulla letrën, e hapi dhe i dha plakut një dyshe të qëndisur anës me hoja.

Selvija, e yuri gjahun, në një dërrasë të gdhendur dhe nisi ta gërojë me një thikë të mprehtë. Duart i lëviznin me shpejtësi të madhe, se donte të mos e turpëronte plakun. Vajza e ndjente veten të lumtur, sadoq i vinte dhe, cazë turp. Fytyra e saj e skuqur, flokët e dredhur që i bënëin ballit, sytë e qeshur, buzët, si qershia dhe ai nishan sa një kokërr hinxe sipër mollzës së faqes së djathtë, e shushatën Hekuranin.

«Selvija, është kjo?! Shiko sa qënka ritur, sa qënka zbukuruar gjatë këtyre dy vjetëve që kam qënë në ushtri!» — mendoi ai dhe mori frymë thellë.

Në atë çast që vajza nisi të hapë barkun e peshkut, plaku i festës kapi Hekuranin për dore dhe, në tingujt e sazeve, zuri të heqë vallen. Gjithë fshati hyri të kërcente. Selvija pastronte peshkun dhe kur e kur ngrinte kokën dhe ngulte vështrimin si shigjetë në fytyrën e Hekuranit. Kur vajza i futi peshkut hellin e hekurt dhe e la të kullojë, vallja mbaroi dhe filloi sërishmi.

Sipas zakonit, me t'u vënë gjahu në zjarr, peshkatari që mbante vëndin e nderit, udhëhiqte vallen e madhe. Të gjithë qenë bërë gati. Ashtu pa dashur, djalë e vajzë u shikuan sy ndër sy dhe kur vuri Selvija peshkun në zjarr, Hekurani ja filloi valles.

Sheshi buçiste nga kënga. Përbri Selvijes edhe vajza të tjera pignin peshq më të vegjël. Tymi ngruhej në qiell, era e mirë përhapej kudo dhe u ngacmonte oreksin njerëzve.

Djali kërcente dhe kundronte Selvijen. Vështrimet e tyre të ëmbëla takoheshin dendur dhe mbaronin me një buzëqeshje të fshehtë.

Jashari vrente të nipin dhe krenohej; kurse Nekija që shumë e gëzuar, shikonte të birin dhe i bëhej zemra mal. Vështrimet e djalit të saj dhe të vajzës së Rizait i ngrohnin zemrën.

«Është e bukur si xhind dhe punëtore si melingonë. Sikur ta kesh në shtëpi, ta bën natën ditë; të gëzon konakun, të lezeton prakun».

Selvija piqte peshkun. Në vallen e tretë ajo mbaroi punën dhe, në të katërtën, udhëhoqi kërcimtarët.

Trupi i saj përdridhej lezeçëm dhe duke vallëzuar dukej sikur fluturonte. Ajo dinte ta tregonte bukurinë me buzëqeshjen e ëmbël, nazet e holla e me krahët e mbushura topolake që tundnin shaminë tërë ojna. Të gjithë i bëri më qejf; pleqtë përpignin duart, hiqnin qeleshet dhe përdridhnin mustaqet. Nga i kish ardhur gjithë ky gëzim; gjithë kjo shkathtësi? Mos vallë nga Hekurani që t'i tregonte se dinte ta nderonte, e se s'mbetej prapa tij? Kur mbaroi e vështroi djalin në sy sikur donte t'i thosh se e meritonte të ishte vajza e zgjedhur e fshatit, po pastaj shpejt shpejt i hoqi sytë nga ai e bëri pak si mënjanë.

Dielli atë ditë perëndoi me vallen e fundit të fshatarëve. Ca nga ca sheshi u zbraz. Njerëzit iknin duke i uruar njeri tjetrit natën e mirë dhe duke u lutur që festën e ardhëshme ta kremtonin më të gëzuar.

Selvija, vetëm filli, mori rrugën për në shtëpi. Perëndimi i bukur me dritën e kuqeremte që kish rënë mbi pullazin e shtëpive, mbi pemët, mbi qiparizet e Shëne-Prentes, e mahnitën. Çdo gjë atë mbrëmje i dukej e jashtëzakonshme. Shpresa të mëdha trokisnin në zemrën e saj.

Hyri në oborr dhe u ul në fronin pranë derës.

Vërshëllima e një njeriu që këndonte këngën e Selvijes e bëri kureshtarë. U drodh e tëra, se rrugës shkonte Hekurani.

E përcolli djalin me sy gjersa ai u zhduk. Qëndroi më këmbë një copë herë duke mbajtur duart në gjoks; dhe vetëm kur pa t'anë u fut në shtëpi sikur të fluturonte.

Kasollja e Shahinajve ishte në krye të fshatit e pak si e veçuar, kurse banesat e tjera qenë rrjeshtuar njëra pas tjetrës si të ishin ndërtuar me plan. Uji dhe lagështia i patën detyruar fshatarët të zgjidhnin vendin më të thatë, që nuk ishte as njëqind hapë larg gjërë. Midis oborreve kalonte rruga kryesore, në dimër tërë llucë e baltë dhe në verë tërë pluhur.

Kasollja e Shahinajve qe e vjetër, e ndërtuar me pürtëka dhe kallama. Nja dhjetë pash më larg ish një rrap i madh shekullor. Përkundraill shtrihej kullibja e buajve dhe në mes të oborrit një koçek misri. Atë mëngjes, Jashar Shahini u ngrit pak shpejt. Si lau sytë dhe hangri bukë, u ul me djalin e mbesës dhe zuri të rruhej. Fytyrës së tij të rumbullaktë i shkonin mustaqet e gjata dhe vetullat e trasha, po ajo xhunga ndën mjekër e shëmtonte shumë.

Djali P së mbesës loste më një bilbilkë dhe me një hotahò shelgu. Kur, ja, i vogli papandehur foli:

— Lale, laraskat në rrap!

Plaku ia briskun mënjanë, ngriti kokën dhe shau ndyrë.

— O Hekur, merr atë teken e dil, — thirri duke folur me grykë.

Te derà u dha Hekurani.

— Bjeru koleravë! — tha plaku duke ondërrur krahun drejt majës së pemës.

I nipi mori nishan dhe shtiu. Dy laraska u rrukullisën në fletët e rrapit dhe ranë përdhe. Plaku buzëqeshi i kënaqur.

— More, po s'u sosën të mallëkuarat! E dinë që majën e rrapit e kanë ngordhje dhe prapë s'marrin vesh! — Heshti sa thithi çibukun dhe shtoi: — Si duken gratë, o Hekur, po mbarojnë hazërllëket, apo jo?

— Nga fundi janë.

— E po mirë, nisu për në Çermë dhe merr rakinë; mos u vono, djalë, se dita fluturon shpejt.

— Ika, Lale, — ja ktheu i nipi. Hyri në të ndarën e zjarrit, pa dhe një herë të motrën, që do të martohej të nesërmen, mori një kënaçe prej druri dhe u nis.

Djali u kthye nga Çerma pas disa orësh dhe, posa vuri këmbën në prak të derës, pa Selvijën. U shtang në vënd. Çupa u tërhoq pak prapa, u skuq në fytyrë dhe zuri faqen me majat e gishtrinjve të dorës së majtë.

— Hekuran, të kujtohet Selvija? — ndërhyri e motra.

— Më kujtohet, po jo kështu, — tha ai. — Këta dy vjet që unë bëra në ushtri, ajo qenka rritur shumë, — dhe sepse iu tha pështyma në gojë.

Vajza e shikoi me sy të pafajshëm dhe me një farë ndrojtjeje e turpi përzier.

Atë çast, në koridor, u dëgjuan këmbë. Hekurani doli dhe pa gjyshin.

— Hekur, merru dhe ti me një punë, shko e çaca dru.

Djali shkoi në oborr, pranë koronecit dhe, para se të fillonte nga puna, ndezi një cigare. Duke thithur duhanin me mëndje të prishur pa nga dri-